

Ochrona bioróżnorodności – różnorodność ochrony na przykładzie wybranych rezerwatów Pomorza

Prof. dr hab. Jacek Herbich

jacek.herbich@biol.ug.edu.pl

**Fundusze
Europejskie**
Program Regionalny

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Ustawa o ochronie przyrody z 2004 r.:

ochrona ścisła

całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka

ochrona czynna

stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów

Ustawa o ochronie przyrody z 1991 r.:

ochrona ścisła jw.

ochrona częściowa

czynna ochrona ekosystemów i składników przyrody....

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Ochrona częściowa może mieć charakter zachowawczy lub czynny

(Olaczek i in. 1996, Departament Ochrony Przyrody MOŚZNiL 1997):

Ochrona zachowawcza – bierna, podobna do ścisłej, ale mniej restryktywna

Ochrona czynna

- o. stabilizująca (stabilizacja) – utrzymanie obecnego stanu i powstrzymanie sukcesji ekologicznej
- o. renaturalizacyjna (renaturalizacja) – przywrócenie stanu pierwotnego lub cofnięcie do poprzednich stanów sukcesji, przywrócenie gatunków wymarłych
- o. kreatywna – zmiana istniejącego stanu, przyspieszenie lub zmiana kierunku sukcesji, wywołanie procesów
- o. eksperymentalna – praktyczne wypróbowanie nowego pomysłu lub przeprowadzenie doświadczenia z warunkiem jednej różnicy (np. sprawdzenie techniki ochrony),

**Fundusze
Europejskie**
Program Regionalny

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Nowa kombinacja - projekt

Ochrona bierna

- o. ścisła
- o. zachowawcza

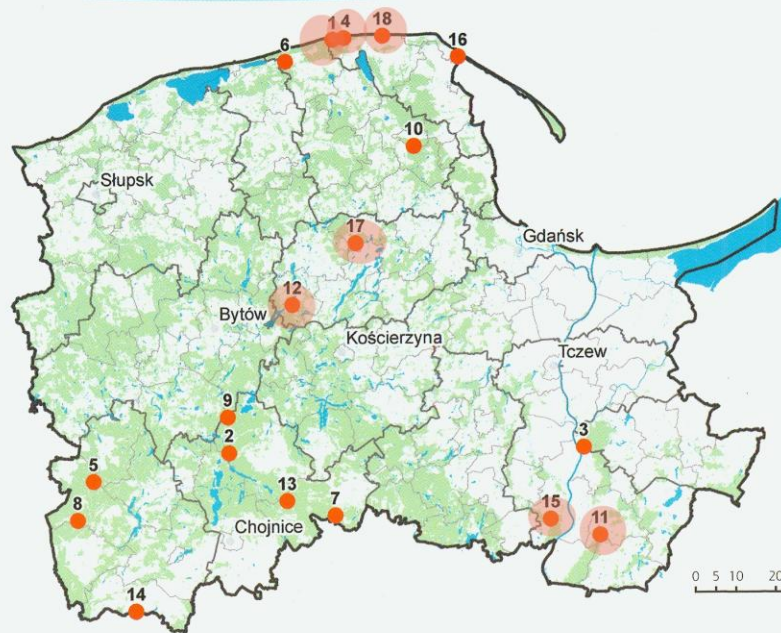
Ochrona czynna

- o. stabilizująca (stabilizacja)
- o. renaturalizacyjna (renaturalizacja)
- o. kreatywna
- o. eksperymentalna

Skuteczna ochrona przyrody wymaga znajomości wielu cech ekosystemu chronionego (w całości lub gdy chronione są jego poszczególne składniki): są to przede wszystkim:

- geneza fitocenozy jako podstawowego elementu strukturalnego
- stopień naturalności
- warunki siedliskowe
- trwałość
- dynamika
- reakcja na antropopresję
- zmiany
 - rodzaj zmian
 - współczesne skutki dotychczasowych zmian
 - przyczyny dotychczasowych zmian
 - prognozy dalszych zmian
- dotychczasowy sposób ochrony, w tym zabiegi
- zależności od sąsiedztwa

Ochrona bioróżnorodności rezerwatów przyrody Pomorza

Mapa rezerwatów przyrody objętych projektem
„Ochrona bioróżnorodności rezerwatów przyrody Pomorza”

Legenda

- rezerваты przyrody
- miejscowości
- gminy
- powiaty
- lasy
- wody

1. Babnica	10. Gałęźna Góra
2. Bagno Stawek	11. Kwidzyńskie Ostnice
3. Biała Góra	12. Mechowiska Sulęczyńskie
4. Białogóra	13. Mętne
5. Bocheńskie Błoto	14. Miłachowo
6. Choczewskie Cisy	15. Opalenie
7. Cisy nad Czerską Strugą	16. Słone Łąki
8. Cisy nad Czarnem	17. Staniszewskie Błoto
9. Dolina Kulawy	18. Widowo

Białogóra

Białogóra

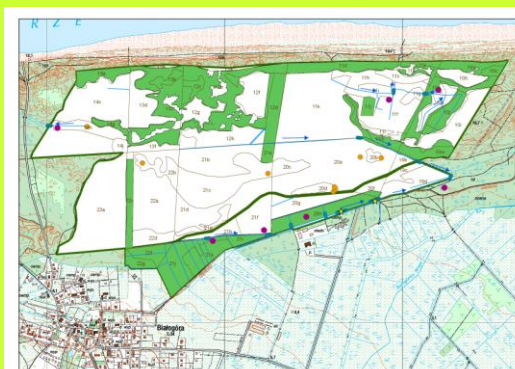

Rdestnica podługowata
Potamogeton polygonifolius

Ponikło wielołodygowe
Eleocharis multicaulis

Przygielka brunatna
Rhynchospora fusca

Białogóra

Fluktuacyjne zmiany poziomu wody i kierunkowe zmiany roślinności

Stan w 1978 r.

Stan w 2006 r.

Fluktuacyjne zmiany poziomu wody i kierunkowe zmiany roślinności

1975

2016

2010

Naturalne zmiany poziomu wody i roślinności

2012

2004

2016

Zmiany roślinności spowodowane zakłóceniami warunków wodnych

2010

2012

2016

Problemy:
Nasilenie i nowe formy antropopresji

1976

2016

Fot. M. Herbichowa

Zmiany w części zagłębień:

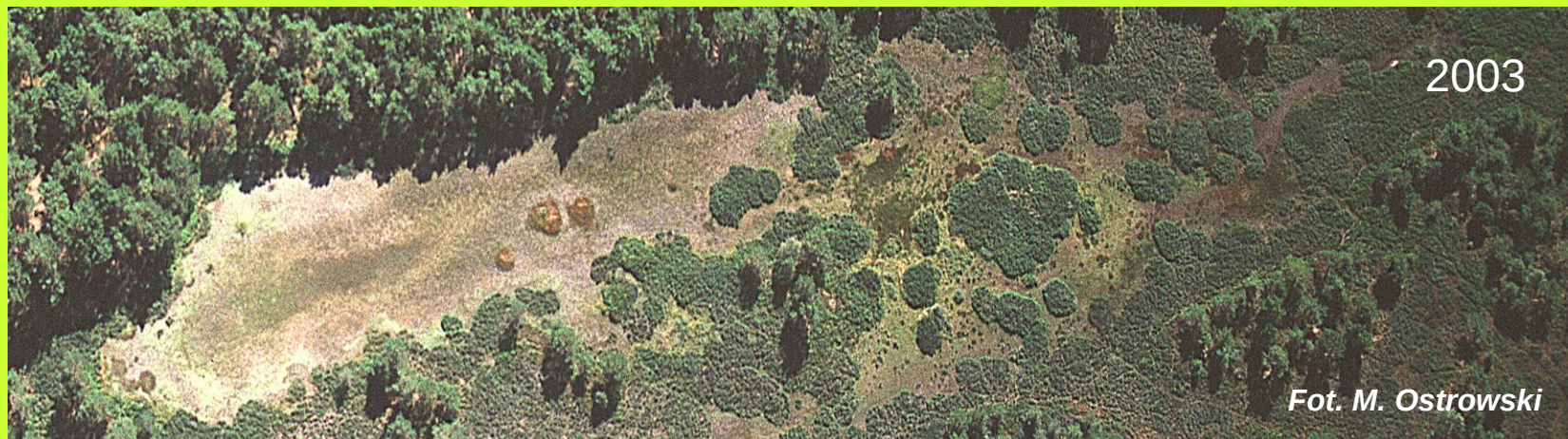
Eutrofizacja przez ptaki

Inwazja ponikła błotnego

Ekspansja woskownicy

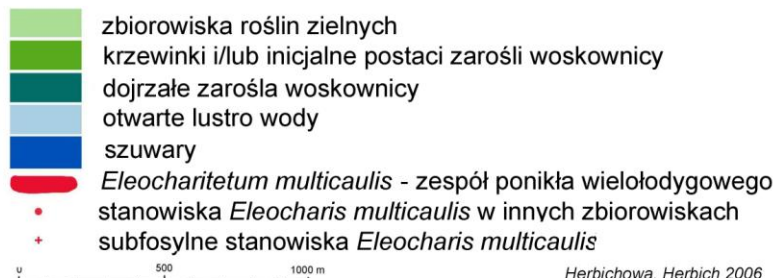
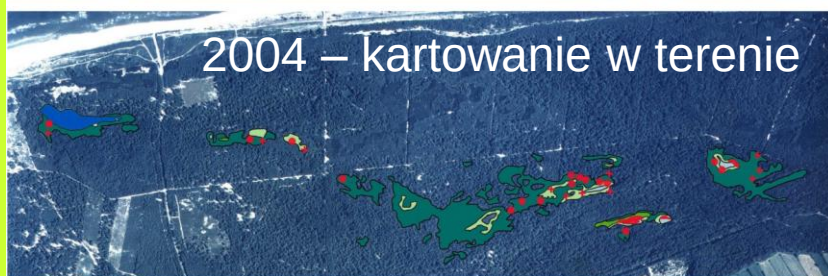
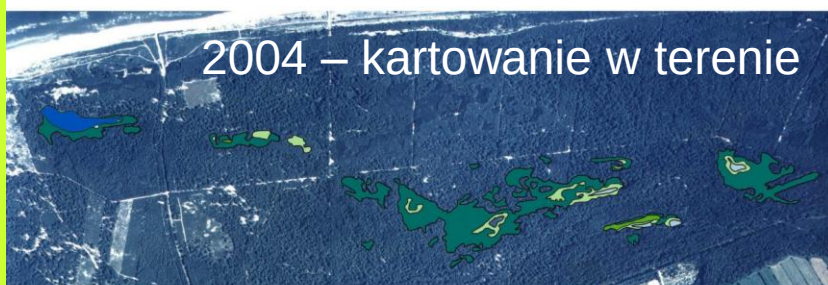

2016

2003

Fot. M. Ostrowski

Projekt działania:

Dalszy monitoring

W razie potrzeby:

W miejscach, w których
było notowane ponikło
wielołodygowe i przygiętka
brunatna - usuwanie
woskownicy i ponikła
błotnego

odsłonięcie jałowego piasku

w razie potrzeby reintrodukcja

Babnica

Babnica

Babnica

Babnica

Widowo

Widowo

Widowo

Wydmy w obecnym rezerwacie
przed 1929 r.

Fot. B. Niklewski

*Źródło: Wołoszyńska J., 1929,
O rezerwat nad Piaśnicą, Ochrona Przyrody 8*

Dawniejsze planowe działania człowieka doprowadziły do zniszczenia roślinności wydm

Białogóra 1970

Gdyby nie zalesienia, wydmy w Białogórze, Babnicy, Widowie mogłyby teraz mieć zupełnie inny charakter...

SPN 2008

Kwidzyńskie Ostnice

Fot. Ewa Romanow-Pękal

**Fundusze
Europejskie**
Program Regionalny

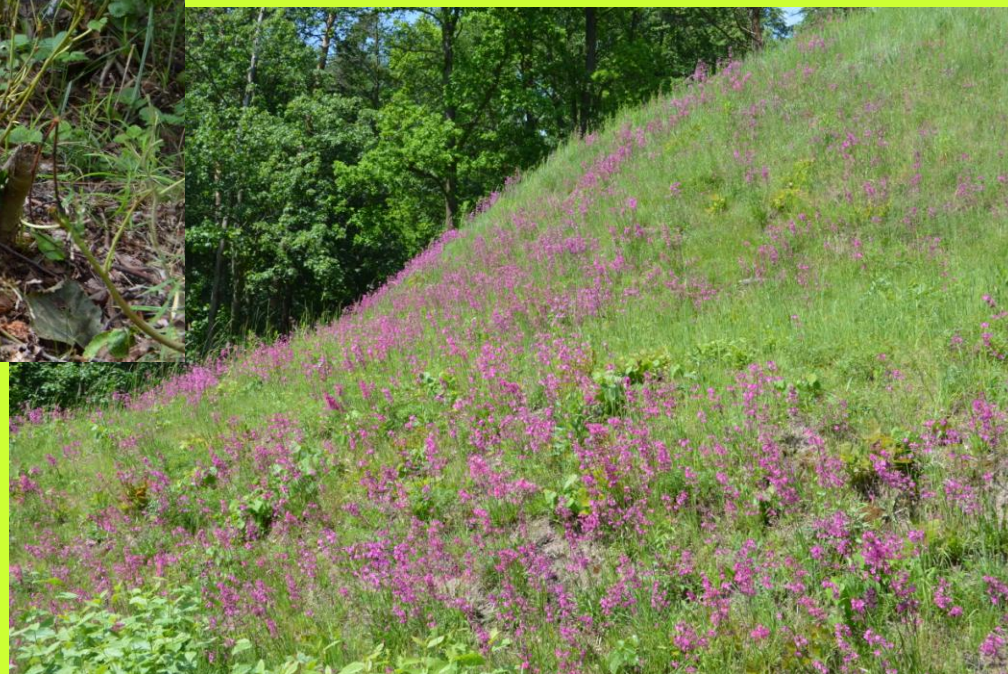

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Kwidzyńskie Ostnice

Fot. Ewa Romanow-Pękal

Kwidzyńskie Ostnice

Fot. Ewa Romanow-Pękal

Opalenie

Groszek wielkoprzylistkowy *Lathyrus pisiformis*

Opalenie

Opalenie

Data i liczba osobników (w 2008 r. posadzono 10 młodych osobników)

12.8.2009	16.6.2010	2011	12.06.2012	11.07.2013	13.06.2014	3.06.2015	2.06.2016
8	8 (7+1)	11 (9+2)	14 (5+9)	11 (2+9)	18 (10+8)	31 (26+5)	27 (18+9)

Opalenie

przygotowanie kępy do wykopania

przygotowanie do przeniesienia

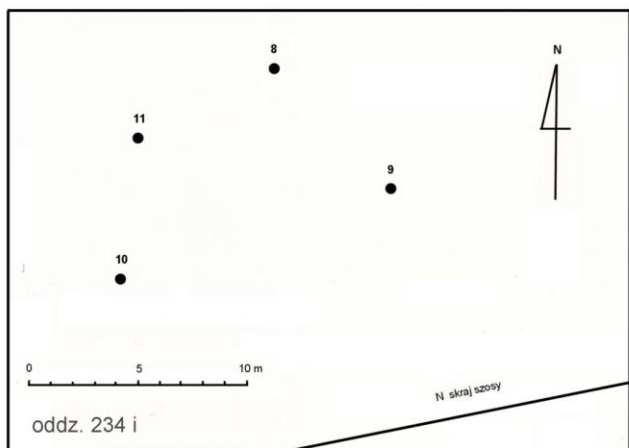
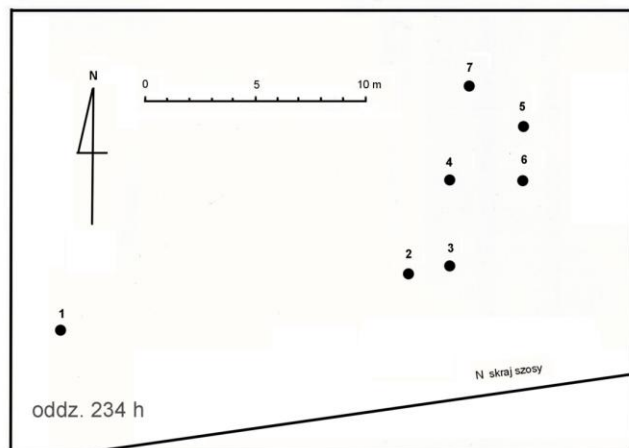

przygotowanie nowego miejsca

stan bezpośrednio po posadzeniu

Opalenie

Rozmieszczenie osobników groszka wiekoprzylistkowego przesadzonych w 2015 r

Nr	18.05.2015	14.07.2015	2.06.2016	Tendencja
1	3 (2+1)	4 (2+2)	6 (4+2)	+
3	7 (5+2)	8 (4+4)	10 (7+3)	+
4	5 (4+1)	5 (1+4)	1 (0+1)	-
5	3 (2+1)	3 (1+2)	4 (2+2)	+
6	7 (5+2)	7 (4+3)	4 (3+1)	-
7	4 (4+0)	2 (1+1)	2 (2+0)	-
8	6 (5+1)	9 (8+1)	10 (5+5)	+
9	1 (0+1)	3 (2+1)	6 (3+3)	++
10	6 (6+0)	6 (5+1)	9 (8+1)	++
11	11 (7+4)	9 (4+5)	14 (9+5)	++
suma	54 (40+14)	54 (32+22)	66 (43+23)	

Objaśnienie liczb w poszczególnych rubrykach:

Sumaryczna liczba osobników na stanowisku

(w tym liczba młodocianych + liczba kwitnących)

Tendencja: + niewielki wzrost liczby osobników,

++ duży wzrost liczby, - spadek liczby